

Ε' ΠΡΟΣΥΝΟΔΙΚΗ ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ
Σαμπεζύ-Γενεύη, 10-17 Οκτωβρίου 2015

ΑΠΟΦΑΣΙΣ

Η ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΣ ΤΗΣ ΝΗΣΤΕΙΑΣ ΚΑΙ Η ΤΗΡΗΣΙΣ ΑΥΤΗΣ ΣΗΜΕΡΟΝ

1. Ἡ νηστεία εἶναι θεία ἐντολή (Γεν. 2, 16-17). Κατὰ τόν Μ. Βασιλείον, «*συνηλικιωτίς ἐστὶ τῆς ἀνθρωπότητος· νηστεία γάρ ἐν τῷ παραδείσῳ ἐνομοθετήθη*» (Περὶ νηστείας, 1, 3. PG 31, 168 A). Εἶναι μέγα πνευματικὸν ἀγώνισμα καὶ ἡ κατ' ἐξοχὴν ἔκφρασις τοῦ ἀσκητικοῦ ἰδεώδους τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀπαρεγκλίτως στοιχοῦσα εἰς τε τὰ ἀποστολικά θεσπίσματα καὶ τοὺς συνοδικοὺς κανόνας καὶ εἰς τὴν καθ' ὅλου πατερικὴν παράδοσιν, διεκήρυξε πάντοτε τὴν ὑψίστην ἀξίαν τῆς νηστείας διὰ τὸν πνευματικὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ. Εἰς τὸν κύκλον τῆς λατρείας τοῦ ἐνιαυτοῦ τοῦ Κυρίου προβάλλεται ἡ ὅλη περὶ τῆς νηστείας πατερικὴ παράδοσις καὶ διδασκαλία διὰ τὴν συνεχεῖ καὶ ἀδιάπτωτον ἐγρηγόρσιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἐπίδοσιν αὐτοῦ εἰς τοὺς πνευματικοὺς ἀγῶνας. Διό καὶ ὑμνεῖται εἰς τὸ Τριῶδιον ὡς χάρις πολύφωτος, ὡς ὄπλον ἀκαταμάχητον, ὡς πνευματικῶν ἀγῶνων ἀρχή, ὡς καλλίστη τρίβος ἀρετῶν, ὡς τροφή ψυχῆς, ὡς πηγὴ φιλοσοφίας ἀπάσης, ὡς ἀφθάρτου διαγωγῆς καὶ ἰσαγγέλου πολιτείας τὸ μίμημα, ὡς μήτηρ τῶν ἀγαθῶν ἀπάντων καὶ τῶν ἀρετῶν καὶ ὡς εἰκὼν τῆς μελλούσης ζωῆς.
2. Ἡ νηστεία ὡς ἀρχαιότατος θεσμὸς ἀπαντᾷ ἤδη εἰς τὴν Παλαιάν Διαθήκην (Δευτ. 9, 18. Ἠσ. 58, 4-10. Ἰωήλ 2, 15. Ἰωνᾶς 3, 5-7), βεβαιοῦται δὲ ὑπὸ τῆς Καινῆς. Αὐτὸς ὁ Κύριος ἐνήστευσεν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς δημοσίας δράσεως αὐτοῦ (Λουκ. 4, 1-2) καὶ ἔδωκεν ὁδηγίαν ὡς πρὸς τὸν τρόπον ἀσκήσεως τῆς νηστείας (Ματθ. 6, 16-18). Εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην γενικώτερον συνιστᾶται ἡ νηστεία ὡς μέσον ἐγκρατείας, μετανοίας καὶ πνευματικῆς ἀνατάσεως (Μάρκ. 1, 6. Πράξ. 13, 2. 14, 23. Ρωμ. 14, 21). Ἡ Ἐκκλησία, ἀπὸ τῆς ἀποστολικῆς ἐποχῆς, διεκήρυξε τὴν ὑψίστην σημασίαν τῆς νηστείας καὶ ὥρισε τὴν Τετάρτην καὶ τὴν Παρασκευὴν ὡς ἡμέρας νηστείας (Διδαχὴ 8, 1), ὡς ἐπίσης καὶ τὴν πρὸ τοῦ Πάσχα νηστείαν (Εἰρηναῖος Λουγδούνου, ἐν: Εὐσεβίου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία 5, 24. PG 20, 497B-508 AB). Βεβαίως, εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν πρᾶξιν, τὴν ἀνά τοὺς αἰῶνας μαρτυρουμένην, ὑπῆρξεν ποικιλία οὐχὶ μόνον εἰς τὴν ἔκτασιν τῆς νηστείας πρὸ τοῦ Πάσχα (Διονυσίου Ἀλεξανδρείας, Ἐπιστολὴ πρὸς Βασιλείδην ἐπίσκοπον, PG 10, 1277), ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν ὑπολοίπων περιόδων νηστείας, αἵτινες διεμορφώθησαν ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν ποικίλων παραγόντων, πρωτίστως λειτουργικῶν καὶ μοναστικῶν, προκειμένου νὰ συντελεῖται μεταξὺ ἄλλων καὶ ἡ κατάλληλος προετοιμασία πρὸ τῶν μεγάλων ἑορτῶν. Οὕτως, ὁ ἄρρηκτος δεσμὸς νηστείας καὶ λατρείας παρέχει τὸ μέτρον καὶ τὸν σκοπὸν τῆς νηστείας καὶ ἀναδεικνύει τὸν πνευματικὸν χαρακτῆρα αὐτῆς, διό καὶ ἅπαντες οἱ πιστοὶ καλοῦνται νὰ ἀνταποκριθοῦν, ἕκαστος κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ δύναμιν καὶ δυνατότητα, χωρὶς ὅμως νὰ παρέχεται καὶ ἐλευθερία καταφρονήσεως τοῦ ἱεροῦ τούτου θεσμοῦ: «*ὄρα μὴ τις σέ πλανήσῃ ἀπὸ ταύτης τῆς ὁδοῦ τῆς διδασχῆς... Εἰ μὲν γάρ δύνασαι βαστάσαι ὅλον τὸν ζυγὸν τοῦ Κυρίου, τέλειος ἔσει· εἰ δὲ οὐ δύνασαι, ὁ δύνῃ τοῦτο ποίει. Περὶ δὲ τῆς βρώσεως, ὁ δύνασαι, βάστασον*» (Διδαχὴ 6, 1-3).
3. Ἡ ἀληθὴς νηστεία, ὡς πνευματικὸν ἀγώνισμα, συνδέεται πρὸς τὴν ἀδιάλειπτον προσευχὴν καὶ τὴν εἰλικρινῆ μετάνοιαν. «*Μετάνοια χωρὶς νηστείας ἀργή*» (Μ. Βασιλείου, Περὶ νηστείας 1, 3. PG 31, 168 A), ὡς ἐπίσης καὶ νηστεία ἄνευ ἔργων εὐποιίας εἶναι νεκρά, ἴδια δὲ κατὰ τὴν σύγχρονον ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ ἄνισος καὶ ἄδικος κατανομή τῶν ἀγαθῶν στερεῖ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσιοῦ ἄρτου ὀλοκλήρους λαοῦς. «*Νηστεύοντες ἀδελφοί σωματικῶς, νηστεύσωμεν καὶ πνευματικῶς· λύσωμεν πάντα σύνδεσμον ἀδικίας· διαρρήξωμεν στραγγαλιάς βιαίων συναλλαγμάτων· πᾶσαν συγγραφὴν ἄδικον διασπάσωμεν· δώσωμεν πεινώσιν ἄρτον, καὶ πτωχοὺς ἀστέγους εἰσαγάγωμεν εἰς οἴκους*» (Στιχηρὸν, Ἰδιόμελον Τετάρτης, Α' Ἐβδομάδος Νηστειῶν. Πρβλ. Ἠσαΐου 58,6-7). Ἡ νηστεία δὲν ἐξαντλεῖται εἰς ἀπλὴν καὶ τυπικὴν ἀποχὴν ἔκ τινων μόνον καθωρισμένων τροφῶν. «*Οὐ μέντοι ἐξαρκεῖ καθ' ἑαυτὴν ἡ ἀποχὴ βρωμάτων πρὸς τὴν ἐπαινετὴν νηστείαν, ἀλλὰ νηστεύσωμεν νηστείαν δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ. Ἀληθὴς νηστεία ἡ τοῦ κακοῦ ἀλλοτρίωσις, ἐγκράτεια γλώσσης, θυμοῦ ἀποχὴ, ἐπιθυμιῶν χωρισμὸς, καταλαλιᾶς, ψεύδους, ἐπιορκίας. Ἡ τούτων ἔνδεια νηστεία ἐστὶν ἀληθής. Ἐν τούτοις μὲν ἡ νηστεία καλόν*» (Μ. Βασιλείου, Περὶ νηστείας 2, 7. PG 31, 196 D). Ἡ κατὰ τὴν νηστείαν ἀποχὴ ἔκ τινων καθωρισμένων τροφῶν καὶ ἡ κατ' αὐτὴν ὀλιγάρκεια, οὐ μόνον κατὰ τὸ εἶδος, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ποσότητα τῶν μεταλαμβανομένων τροφῶν, ἀποτελοῦν τὸ

αίσθητόν στοιχείον τοῦ πνευματικοῦ ἀγωνίσματος. «Ἡ νηστεία ἀποχή τροφῆς ἐστὶ κατὰ τὸ σημαίνόμενον. Τροφή δὲ οὐδὲν δικαιοτέρους ἡμᾶς ἢ ἀδικοτέρους ἀπεργάζεται· κατὰ δὲ τὸ μουσικόν δηλοῖ ὅτι, ὡσπερ τοῖς καθ' ἓνα ἐκ τροφῆς ἢ ζωῆς, ἡ δὲ ἀτροφία θανάτου σύμβολον, οὕτως καὶ ἡμᾶς τῶν κοσμικῶν νηστεύειν χρή, ἵνα τῷ κόσμῳ ἀποθάνωμεν, καὶ μετὰ τοῦτο, τροφῆς θείας μεταλαβόντες, Θεῷ ζήσωμεν» (Κλήμεντος Ἀλεξανδρέως, Ἐκ τῶν Προφητικῶν Ἐκλογαί, PG 9, 704D-705A). Οὕτως, ἡ ἀληθῆς νηστεία ἀναφέρεται εἰς τὴν καθ' ὄλου ἐν Χριστῷ ζωὴν τῶν πιστῶν καὶ κορυφοῦται διὰ τῆς συμμετοχῆς αὐτῶν εἰς τὴν θείαν λατρείαν καὶ ἰδίᾳ εἰς τὸ μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

4. Ἡ τεσσαρακονθήμερος νηστεία τοῦ Κυρίου κατέστη ὑπόδειγμα τῆς νηστείας τῶν πιστῶν, ἡ ὁποία ἐνεργοποιεῖ τὴν μετοχὴν αὐτῶν εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Κυρίου, ἵνα δι' αὐτῆς, «ὃ μὴ φυλάξαντες ἀποβεβλήκαμεν, φυλάξαντες ἀπολάβωμεν» (Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγος ΜΕ', Εἰς τὸ Ἅγιον Πάσχα, 28. PG 36, 661C). Ἡ χριστοκεντρικὴ κατανόησις τοῦ πνευματικοῦ χαρακτήρος τῆς νηστείας, ἰδίᾳ τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, κανὼν εἰς τὴν καθ' ὄλου πατερικὴν παράδοσιν, συγκεφαλαιοῦται χαρακτηριστικῶς ὑπὸ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ: «Ἐάν οὕτω νηστεύῃς, οὐ μόνον συμπάσχων ἔσῃ καὶ συννεκρούμενος, ἀλλὰ καὶ συνανιστάμενος καὶ συμβασιλεύων Χριστῷ εἰς αἰῶνας τοὺς ἀπεράντους· σύμφυτος γὰρ γεγονώς διὰ τῆς τοιαύτης νηστείας τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, καὶ τῆς ἀναστάσεως κοινωνός ἔσῃ καὶ τῆς ἐν αὐτῷ ζωῆς κληρονόμος» (Ὁμιλία ΙΓ', τῆς Ε' Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν, PG 151, 161AB).
5. Κατὰ τὴν ὀρθόδοξον παράδοσιν, τὸ μέτρον τῆς πνευματικῆς τελειώσεως εἶναι τὸ «μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφεσ. 4,13) καὶ ἕκαστος ὀφείλει, ἂν θέλῃ νὰ φθάσῃ εἰς αὐτὸ, νὰ ἀγωνισθῇ καὶ ὑψωθῇ ἀναλόγως. Ακριβῶς δὲ διὰ τοῦτο, ἡ ἄσκησις καὶ ὁ πνευματικὸς ἀγὼν δὲν ἔχουν τέλος ἐν τῷ παρόντι βίῳ, ὅπως καὶ ἡ τελειότης τῶν τελείων. Πάντες καλοῦνται νὰ ἀνταποκρίνονται, ὅση δύναμις αὐτοῖς, εἰς τὰς ἐπιταγὰς τοῦ ὀρθοδόξου ὑψηλοῦ μέτρου μὲ σκοπὸν τὴν κατὰ χάριν θέωσιν. Καὶ αὐτοί, παρ' ὅτι πράττουν πάντα τὰ διατεταγμένα, οὐδέποτε ὑψηλοφρονοῦν, ἀλλ' ὁμολογοῦν ὅτι «δοῦλοι ἀχρεῖοὶ ἐσμεν, ὃ ὀφείλομεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν» (Λουκ. 17,10). Πάντες ἔχουν – κατὰ τὴν ὀρθόδοξον περὶ πνευματικῆς ζωῆς ἀντίληψιν – χρέος νὰ μὴν ἐγκαταλείπουν τὸν καλὸν τῆς νηστείας ἀγὼνα, ἀλλ' ἐν αὐτομεμψίᾳ καὶ συναισθήσει τῆς ταπεινότητος τῆς καταστάσεως αὐτῶν, νὰ ἐπαφίενται διὰ τὰς παραλείψεις των εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, καθ' ὅσον Ὁρθόδοξος πνευματικὴ ζωὴ εἶναι ἀνεπίτευκτος χωρὶς τὸν πνευματικὸν ἀγὼνα τῆς νηστείας.
6. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ὡς φιλόστοργος μήτηρ, ὥρισε τὰ εἰς σωτηρίαν συμφέροντα καὶ προέταξε τοὺς ἱερούς καιρούς τῆς νηστείας ὡς θεοδωρήτον «φυλακτήριον» τῆς καινῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς τῶν πιστῶν κατὰ πάσης ἐπιβουλῆς τοῦ ἀλλοτρίου. Στοιχοῦσα τοῖς θείοις Πατρᾶσι, φυλάσσει, ὡς καὶ πρότερον, τὰ ἱερά ἀποστολικά θεσπίσματα, τοὺς συνοδικοὺς κανόνας καὶ τὰς ἱεράς παραδόσεις, προβάλλει πάντοτε τὰς ἱεράς νηστείας ὡς ἀρίστην ἐν τῇ ἀσκήσει τρίβον πνευματικῆς τελειώσεως καὶ σωτηρίας τῶν πιστῶν καὶ κηρύσσει τὴν ἀνάγκην τηρήσεως ὑπ' αὐτῶν τῶν τεταγμένων νηστειῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ τοῦ Κυρίου, ἤτοι τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, τῆς Τετάρτης καὶ τῆς Παρασκευῆς, αἵτινες μαρτυροῦνται ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων, ὡς καὶ τῶν νηστειῶν τῶν Χριστουγέννων, τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, καὶ τῶν μονοημέρων τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, τῆς παραμονῆς τῶν Θεοφανείων καὶ τῆς ἀποτομῆς τῆς τιμίας κεφαλῆς Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, πρὸς τοὺς δὲ καὶ πασῶν τῶν κατὰ ποιμαντικὴν μέριμναν ὀριζομένων ἐκάστοτε νηστειῶν ἢ τῶν κατὰ τὴν προαίρεσιν τῶν πιστῶν τηρουμένων.
7. Ἡ Ἐκκλησία ὁμως ἔθετο ἄμα, κατὰ ποιμαντικὴν διάκρισιν, καὶ ὄρια φιλανθρώπου οἰκονομίας τοῦ καθεστῶτος τῆς νηστείας. Διὸ καὶ προέβλεψε τὴν δι' ἀσθένειαν τοῦ σώματος ἢ δι' ἀδήριτον ἀνάγκην ἢ καὶ διὰ τὴν χαλεπότητα τῶν καιρῶν ἀνάλογον ἐφαρμογὴν τῆς ἀρχῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας κατὰ τὴν ὑπεύθυνον κρίσιν καὶ ποιμαντικὴν μέριμναν τοῦ σώματος τῶν ἐπισκόπων τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν.
8. Εἶναι γεγονὸς, ὅτι σήμερον πολλοὶ πιστοὶ δὲν τηροῦν ἀπάσας τὰς περὶ νηστείας διατάξεις, εἴτε ἐξ ὀλιγωρίας εἴτε λόγῳ τῶν ὑπαρχουσῶν συνθηκῶν ζωῆς, οἰαδιῆποτε κἂν ὦσιν αὐταί. Ἄπασαι ὁμως αἱ περιπτώσεις αὐταὶ τῆς χαλαρώσεως τῶν περὶ νηστείας ἱερῶν διατάξεων, εἴτε εἶναι γενικώτεραι, εἴτε ἀτομικαί, δέον ὅπως τυγχάνουν τῆς ποιμαντικῆς μερίμνης ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας, διότι ὁ Θεὸς « οὐ θέλει τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν» (πρβλ. Ἰεζ. 33,11), χωρὶς ὁμως νὰ περιφρονῆται ἡ ἀξία τῆς νηστείας. Ὅθεν διὰ τοὺς ἔχοντας δυσκολίαν εἰς τὴν τήρησιν τῶν ἰσχυουσῶν περὶ νηστείας διατάξεων εἴτε ἐκ λόγων ἀτομικῶν (ἀσθένεια, στράτευσις, συνθήκαι ἐργασίας κ.λπ.) εἴτε γενικωτέρων (εἰδικαὶ συνθήκαι

ἐπικρατοῦσαι εἰς τινὰς χώρας ἀπὸ πλευρᾶς κλίματος, καθὼς καὶ κοινωνικο-οἰκονομικαὶ ἰδιαιτερότηται τινῶν χωρῶν λ.χ. ἀδυναμία εὐρέσεως νηστησίμων τροφῶν) ἐπαφίεται εἰς τὴν διάκρισιν τῶν κατὰ τόπους Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν νὰ καθορίσουν τὴν φιλάνθρωπον οἰκονομίαν καὶ ἐπιείκειαν, ἀπαλύνουσαι, κατὰ τὰς εἰδικὰς ταύτας περιπτώσεις, τὸ τυχὸν «στύφον» τῶν ἱερῶν νηστειῶν. Πάντα δὲ ταῦτα ἐντὸς τῶν πλαισίων τῶν ὡς ἄνω λεχθέντων καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ μὴν ἀτονήσῃ ποσῶς ὁ ἱερός θεσμός τῆς νηστείας. Ἡ φιλάνθρωπος αὕτη συγκατάβασις πρέπει νὰ ἀσκηθῇ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας μετὰ πάσης φειδοῦς, ὅπωςδὴποτε δὲ ἐπὶ τὸ ἐπιεικέστερον διὰ τὰς νηστείας ἐκείνας, δι' ἃς δὲν ὑπάρχει ὁμοιόμορφος πάντοτε καὶ εἰς ἀπάσας τὰς περιπτώσεις παράδοσις καὶ πράξις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. «... Καλὸν τὸ νηστεύειν πᾶσαν ἡμέραν, ἀλλ' ὁ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω . Ἐν τοῖς τοιούτοις οὐ νομοθετεῖν, οὐ βιάζεσθαι, οὐκ ἀναγκαστικῶς ἄγειν τὸ ἐγγχειρισθὲν προσήκει ποιμνιον, πειθοῖ δὲ μᾶλλον, καὶ ἠπιότητι, καὶ λόγῳ ἄλατι ἠρτυμένῳ ..» (Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, *Περὶ τῶν ἁγίων νηστειῶν*, 3. PG 95, 68 B).

9. Ὡσαύτως, ὀφείλει τὸ σύνολον τῶν πιστῶν τῆς Ἐκκλησίας νὰ τηρῇ τὰς ἱεράς νηστείας καὶ τὴν ἀπὸ μεσονυκτίου ἀσιτίαν προκειμένου νὰ προσέρχεται τακτικῶς εἰς τὴν θείαν Μετάληψιν, ἥτις εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν ἔκφρασις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὀντότητος, νὰ ἐθισθῇ δὲ ὥστε νὰ νηστεύῃ εἰς ἔνδειξιν μετανοίας, εἰς ἐκπλήρωσιν πνευματικῆς ὑποσχέσεως, πρὸς ἐπίτευξιν ἱεροῦ τινος σκοποῦ, εἰς καιροῦς πειρασμοῦ, ἐν συνδυασμῷ πρὸς αἰτήματα αὐτοῦ παρὰ τοῦ Θεοῦ, πρὸ τοῦ βαπτίσματος (διὰ τοὺς προσερχομένους εἰς τὸ βάπτισμα ἐνηλίκους), πρὸ τῆς χειροτονίας, εἰς περιπτώσεις ἐπιτιμίων, κατὰ τὰς ἱεράς ἀποδημίας καὶ εἰς ἄλλας παρομοίας περιστάσεις.

Σαμπεζύ, 16 Ὀκτωβρίου 2015

† Ὁ Γαλλίας Ἐμμανουήλ, Προεστῶς

† Ὁ Καλῆς Ἐλπίδος Σέργιος

† Ὁ Μητροπολίτης Δαμασκηνός (Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας)

† Ὁ Καπιτωλιάδος Ἡσύχιος

† Ὁ Βολοκολάμσκ Ἰλαρίων

† Ὁ Μαυροβουνίου Ἀμφιλόχιος

† Ὁ Τιργκοβιστίου Νήφων

† Ὁ Βάρνης Ἰωάννης

† Ὁ Ζουκδίδι καὶ Τσαῖσι Γεράσιμος

† Ὁ Πάφου Γεώργιος

† Ὁ Περιστερίου Χρυσόστομος

† Ὁ Σιεματίτσε Γεώργιος

† Ὁ Κορυτσᾶς Ἰωάννης

† Ὁ Μιχαλόβτσε Γεώργιος

† Ὁ Ἑλβετίας Ἱερεμίας, Γραμματεὺς ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς
τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου